

Aneb Co se honí hlavou jarovské kočky?

Z obsahu:

Z kazatelny: Ducha neuhašujte (Jan Lukáš)	3
Liturgické okénko: Sanctus (Elen Plzáková)	5
Čtvrtstoletí bez Jana Lukáše	7
Románový farář (Radoslav Kvapil)	9
Vzpomínka na Jana Lukáše (Hana Dietrichová)	10
Moje vzpomínky na Jendu Lukáše (Marie Jiříčková)	12
Růže od Jendy (Jiřina Šiklová)	15
Vzpomínka na Jendu Lukáše (Jiří Nečas)	16
O Janu Lukášovi (Regula Gesslerová)	17
16. – 31. 7. 1982 Altenkirchen (Dagmar Pudlovská)	18
Filmový klub: Christian de Chergé	23
A to je ta krásná země... (Josef Úlehla)	24

Máme to v hymně a možná to pomalu přestává být pravda. Máme to i ve starých pověstech – a možná té kráse nevěnujeme dost pozornosti.

Chtěl bych vám povědět něco o venkově. O Valči. Valeč je obec. Vyhýbám se označení vesnice. Slyším a dočítám se, že v minulosti byla Valeč úředně městys, a dodnes povaha zástavby vyvolává spíše dojem městečka než vesnice. Ale něco přes dvě stě padesát obyvatel řadí Valeč do škatulky nejmenších sídel s méně než pěti stovkami obyvatel. Statistický úřad uvádí, že v takhle malých obcích žije skoro každý desátý obyvatel České republiky. Z valečské zkušenosti mohu odhadovat, že toto číslo je podhodnoceno vzhledem k značnému počtu lidí, kteří ve Valči bydlí jen částečně a jako trvalé bydliště uvádějí nějaké větší město. Podle statistického úřadu žije více než polovina obyvatel České republiky v obcích, které mají méně než dvacet tisíc obyvatel. Většina lidí České republiky tedy žije jinde než v Praze a velkých městech a jejich světy a životy vypadají dost jinak než světy a životy obyvatel velkých měst.

V České republice máme dvě Valče, jedna je na Moravě, u Hrotovic a Třebíče, ta moje je v Čechách, na úpatí Doupovských hor, čtyřicet kilometrů od Karlových Varů a osmdesát od Prahy. Valče jsou partnerky. Na ceduli před českou Valčí je mezi partnerskými městy uvedena i Valeč moravská. Ještě je tam německý Nec-kargemünd, kam dorazila skupina odsunutých Valečanů, a rovněž německý Dre-bach. Proč je partnerským městem právě on, nevím. (Mimochodem: pro rozvinu-tí spolupráce s Němci bych potřeboval němčináře dobrovolníka.) Co se partner-ských styků mezi českou a moravskou Valčí týče, zaslechl jsem jen o ostudě, kte-rou spáchali opilí čeští účastníci zájezdu do moravské Valče, o účasti morav-ských fotbalistů na turnaji v české Valči a o kulturním rozdílu spočívajícím v tom, že v moravské Valči měli svůj polštářek v kostele i komunističtí činovníci. V české Valči byly po konci komunismu opraveny dva velké kostely. Na katolic-kou sobotní mši chodí zhruba pět žen. Občas jim také zajdu pomoci. Jsme v Sude-tech.

Ve Valči je pár rodin, které tvrdí, že zde mají předválečné kořeny. Jádro trvale bydlících ovšem tvoří dosídlenci. Ti také – v čele s komunistickým starostou – drží politickou moc. A my ostatní si někdy připadáme jako vetřelci toužící po ku-su koláče, který právoplatně patří jim. Po válce ve Valči fungoval i sbor Česko-bratrské církve evangelické. Fara s modlitebnou a prý cenným historickým vy-bavením byla majetkem církve až donedávna. Evangelické bohoslužby se pokou-šíme konat jednou měsíčně v sá-le hospodářské budovy místního zámku. Pro místní památky má-me různá úřední jména: „kul-turní památka zámek Valeč“, „Městská památková zóna Va-leč“, „Krajinná památková zóna Valečsko“ – jen osobní zážitek z nich však umožní nechat na sebe zapůsobit kouzlo Valče. Va-leč může návštěvníkům leccos nabídnout a návštěvníci jsou pro Valeč přínosem. Nezáleží na tom, jestli přijedou na den, na

déle, jestli se vracejí pravidelně, nebo se dokonce stanou místními chalupáři. Já lákám k třeba jen nepatrnému zapojení. Například tím, že občas někdy někomu předám valečské poselství: Je tam krásně a dějí se tam věci. Je to místo, které stojí za to navštívit, které stojí za to znát. K takovému malému, nebo třeba i k většímu zapojení lákám s cílem léčit chorobu, kterou vnímám bezprostředně ve Valči, ale kterou pozoruji na celém českém venkově, v celé české společnosti jako chorobu, řekněme, evropské civilizace. Tou chorobou se mi zdá být zmen-

šení nebo až vymizení ochoty (a snad i schopnosti) k dobrovolné součinnosti vzájemně si rovných lidí; součinnosti, která může vytvářet společný prostor, společné hodnoty, společné představy o žádoucí budoucnosti.

Dívám-li se do minulosti Valče, vidím obydlenu krajinu přizpůsobenou lidské činnosti a lidskému pobývání. Cesty jsou průchozí a chodí se po nich převážně pěšky, sady jsou udržované, obec je v podstatě soběstačná, potraviny dokonce vyváží a z výdělku přispívá na panský dům ve velkoměstě nebo studia synů, kteří nebyli prvorození,

takže nezdělali hospodářství. Ale nejen to. Valeč je jedinečně dochovaným příkladem barokní krajiny tvorby, které se pomocí staveb, parkových úprav a krajinných prvků cíleně dařilo činit naši zemi ještě krásnější. Nevěřím, že by se to našim předchůdcům mohlo tak krásně dařit, kdyby vyznávali přístup, že to nejlepší, co pro společnost může člověk udělat, je, že se bude starat jen a jen o sebe a svůj vlastní prospěch.

V současné Valči vidím velkostatkáře, kteří vlastní rozsáhlá území, která sice leží v těsném sousedství obce, ale s jejím životem jsou spojena pramálo. Dokonce už i v úředním názvosloví došlo k oddělení zemědělství a venkova. Na jedné straně je zemědělská výroba, což je sám o sobě pojem hodný pozornosti, na druhé straně tam zbyli nějací lidé, kteří tam mají dělat – co vlastně? To je venkov. Slyším, že zemědělství dostává desetkrát více dotací než venkov. Vedle zaznamenání tohoto nepoměru zůstává samotný jev dotací – jak to, že dříve to šlo bez nich? Velkostatkáři jsou propojeni s další mocenskou skupinou – s myslivci. Oběma skupinám, zdá se, vyhovuje vytlačování lidí z krajiny. Podle myslivců je česká krajina určena především pro lov zvěře. Lidi zatím není dovoleno střílet, proto nejsou pro myslivce užiteční.

Další skupinou jsou vlastníci domů. Něco zabrali Němcům, něco zdělili, možná i v lepších dobách koupili, a teď to užívají k bydlení. Jejich obživa často nemá s hospodářstvím obce nic společného. Dojíždějí do zaměstnání, pobírají důchod nebo získali některé z toho mála zaměstnání v obci, na které jsou peníze – starosta, učitelky, obecní zaměstnanci. Když vlastníci domů dojdou k tomu, že začnou své domy užívat jen občas, začnou se prolínat se skupinou chalupářů, kteří užívají hodnot venkova, ale většinou se nijak nezapojují do života obce. Ovšem patří jim dík za záchranu mnohých staveb, které by bez jejich přičinění přibyly na dlouhý seznam zaniklých budov.

Socialismus přidal do barokního městečka paneláky, které jsou bydlištěm

skupiny sociálně slabých, vyloučených, kteří na venkově zbyli, nebo jsou do nich vytlačováni z větších měst a jejich přítomnost zde je do značné míry nahodilá. Nejsou spojeni s krajinou ani smysluplně zapojeni do života obce.

A pak je ve Valči ještě skupina lidí, kteří se o něco smysluplného snaží. Pár lidí se pokouší hospodařit, pěstují a chovají hlavně pro vlastní spotřebu a pro prodej v okruhu známých nebo pro odběratele, kteří chtějí ekologické potraviny. Rozhodně pro ně není cílem vyrábět pro velkoobchodní řetězce. Pár lidí si vydělává přes internet nebo se živí způsobem, který jim dovoluje bydlet ve Valči. Ve Valči jsou proto, že tam chtějí být, ne proto, že tam vlastní barák, který nejde moc dobře prodat.

Z toho všeho přede mnou vystupuje cíl, k jehož dosažení by se mohli spojit nejen venkované, ale i lidé městští. Tím cílem by bylo, aby česká země byla krásná. Pojďme na chvíli zapomenout na hospodářské ukazatele, na starost o potravu a přístřeší a představme si, že krása krajiny je něco, o co se všichni dohromady můžeme smysluplně snažit. Možná by takový cíl mohl uvést do pohybu součinnost, která by přímo nebo nepřímo pomohla řešit i ony pozemštější starosti.